

bankens återstående sedelutgifningsrätt stigit med en miljon. Ställningen har alltså förbättrats, men utan att utlåningen minskats. Klagan synes således gälla, att denna icke kunnat ökas. Men det ena utesluter det andra. Ökad utlåning är möjlig endast med ökad tillgång på valuta. Denna har från årets början tvärtom minskats med 2 miljoner, något mera; utelöpande sedelstock med 3 miljoner, men utlåningen förblifvit närmast stationär. Sagda minskning i årets början hör ordningen till; ty då liqvideras importkrediten. När denna liqid är gjord, och exporten till utlandet börjar verka, bör ställningen allt mera förbättras.

J. V. S. 10

192 GULDMYNT.

Morgonbladet n:o 154, 6. VII 1878

Skaldens ord om vårt lands fattigdom »för den, som guld begär», hota att förlora sin sanning. Väl synes Ivaloguldet hafva hastigt tagit slut. Men från senaste måndag hafva Finlands invånare haft tillfälle att af Finlands bank erhålla så mycket guld, som behagas. Saken är en vigtig sak. Väl är äfven guldvärdet i förhållande till silfrets och andra varors värden en vexlande storhet, och ingen omöjlighet är det, att t. ex. 10 mark i silfver en gång kunde blifva en större egendom än ett guldmynt à 10 mark. Man skulle då få hjälpa sig med att nedsätta skiljemyntets skrot eller korn. Men till vidare lofvar guldmyntfoten en större stabilitet och, hvad som härvid är hufvudsak, denna myntfot gäller snart i alla Europas länder, så att, hvad än händer, vårt lands mynt icke blir andra länders underlägset. 20

Prisvärd är derföre reformen i högsta grad, och dess genomförande måste verka till nationalförmögenhetens bevarande och förkofran. Glädjande är också vid densamma det förändrade förhållande till opinionerna i Ryssland, hvarom reformen bär vittne. Man hör lyckligtvis numera icke talas om »separatism», ett tal, som ännu för ett tiotal år tillbaka hotade att lägga hinder äfven för vår ekonomiska förkofran. Man torde der hafva allmänna kommit till den insigt, att denna måste gagna äfven Ryssland, hvilket land tvärtom icke kan hafva någon tänkbar fördel af vår ekonomiska ruin, särskildt icke af penningvärdets osäkerhet äfven i Finland. Faktum ligger för öppen dag deri, att landets handel på Ryssland under senaste decennium mångdubblats både i export och import, om man såsom sig bör för den senare icke tager undantagsförhållandet under missvextåren i beräkning. 40

Så tillvida är allt godt och väl, och guldet skall utan tvifvel göra hvar man i landet rikare, än under ett fortsatt silfverregemente skulle blifvit händelsen. Önskligt hade blott varit, att sjelfva reformen, lagbudet för densamma, icke hade gjort någon rikare eller fattigare. Så har tyvärr likväl skett, såsom vanligt enligt skriftens språk, att den som har, honom skall mera gifvet varda. Dessa lyckliga hafva likväl icke fått denna skänk af bortåt 10 proc. af bankens guldrikedom, utan på bekostnad af den säkert större delen af landets invånare, som tillhör den klass, af hvilken skall tagas äfven det den har. 50

Olyckan var, att den komité, som hade att afgifva förslag i ärendet, kom på infallet att likställa marken med franska francen. Ty något annat än ett infall var det icke. Sålunda komplicerades förändringen af myntfoten med en förändring af myntenheten. Bifall till förslaget

afforderades ständerna så att säga med pistolen för bröstet. Ty förutses kunde, att en bifallsvägran skulle omöjliggjort hela reformen. Alla de omgångar, som en ändring skulle erfordrat, kunde svårligen medhinnas före landtdagens slut, och det torde dessutom haft sinvåda, att ännu en gång bringa alla med frågan sammanhängande omständigheter under pröfning. Slutligen torde äfven för flertalet landtdagsledamöter fråga, hvad det egentligen gällde, varit mer eller mindre oklar; och att ena fyra stånds åsichter om den princip, enligt hvilken konventeringskursen borde bestämmas, hade under förevarande förhållanden kanske hört till omöjligheterna. Ty äfven pluraliteten i det utskott, som hade att handlägga ärendet, var decideradt för att låta udda vara jemnt.

Förunderligt var, att i utskottet bland utvägar att utjemna orättvisan äfven påbjudandet af afgäld å kontraherade skuldförbindelser kunde komma i fråga. D. v. s. att det ena ingreppet i eganderätten skulle botas med ett annat dylikt. Till samma klass af lagbud kan också räknas stadgandet i Förordning angående öfvergång till guldmyntfot, att »vid liqvid af förbindelser å metallisk rubel eller mark i silfver, som före denna dag tillkommit, beräknas hvarje rubel till 4 mark och marken till det värde, för hvilket densamma af Finlands bank enligt § 2 inlöses», ehuru visst detta stadgande är en fullkomlig nullitet.

Det vittnar dock allt om osäkerhet angående statsmakternas berättigande i förhållande till den enskilda eganderätten.

Men smärtan öfver den orättvisa och de förluster, reformen påbjudit, är kanske redan glömd, ty den är snart årsgammal. Beträktandet af guldmyntet må ingifva hvar och en det hopp, att myntreformernas æra är för en obegränsad framtid afslutad.

Bankstyrelsen har omtänksamt i den goda tiden försett banken med guld. Senare lagstiftning har dock pålagt densamma bekymmer, säkert med Bankstyrelsens eget goda minne. I enlighet med komiténs förslag innehöll den nådiga propositionen, att »Bankens metalliska kassa skall alltid uppgå till minst tjugu miljoner mark.» Detta gillades af ständerna, i Förordning ang. ändringar i bankreglementet af den 9 augusti 1877. Det dröjde dock icke öfver en månad, förrän vederbörande kände oro öfver denna guldbörda. Bankfullmäktige föreslogo ändring till 15 miljoner, men sådan afstyrktes af bankutskottet, och ständerna följde utskottets mening. Endast den lappning skedde, att kassan »icke får bibehållas» under 20 miljoner. Bankens ställning den 30 juni är ännu icke offentliggjord. Men den 31 maj uppgick metalliska kassan till 20 299 386 mark. Öferskottet 299 tusen mark vore en skral summa för guldmyntscirkulation. Men antagligt är väl, att banken under juni fått mottaga ett ganska nätt belopp exportvexlar på utlandet och derigenom erhållit förstärkt tillgång till guldförrådets ökande. Tilläggas må att i metalliska kassan får ingå »tillsvidare» till 1/5 del af kassan silfver i plants. Beräkningssättet af silfvervalutan är visst en liten humbug. Ty den räknas lika med guld. Men detta kan vara på sin plats, för att neutralisera den opåkallade fordran af 20 miljoner metallisk kassa. Något stadgande angående valutan för sedelutgifningen måste väl finnas. Men hvarföre bankstyrelsen skall hålla guld utöfver behof, är i sanning svårt att inse. Sådant fås numera med så ringa kostnad från utlandet, att denna icke borde komma i beräkning, isynnerhet hållen mot ränteförlusten af kringom en miljon årligen på den enorma metalliska kassan. Den eljest gagnlösa francenheten kan häri blifva till nytta. Ty franskt guldmynt är lika lätt såldt som köpt och kan utan vidare legering läggas i degeln för att deraf göra finska guldmärk. Man hade förutsatt att uppehålla denna kassa genom lån i utlandet. Men

detta är en betänklig utväg. Med en minimikassa af 10 eller af 5 miljoner i guld skulle den naturligtvis allt mindre komma i fråga, men, om så behöfts, varit lika lätt eller lika svår, som med en kassa af 20 miljoner.

Vid landtdagen rätt haglade bankutskottsbetänkanden. Det var en rad af order, kontraorder och – kloka beslut, som fattades. Fjorton dagar, förrän guldutgifningen börjar, beslutes nu att göra utländskt lån för att få affären i gång. Begagnandet af statsverkets och kommunikationsfondens lediga valutor lär icke hafva konvenerat.

Morgonbladet anförde för en tid tillbaka ett uttalande af svenska finansministern mot privata jernvägars öfvertagande af staten. I förbigående kan härtill läggas, att riksdagen likväl beslöt köpa en privat jernvägs obligationer för 6 miljoner kronor, utan att finansministern yttrade sig häremot. Men medverkande motiv till båda förslagen var, att göra penningar lediga för allmänna rörelsen. Med hänsyn härtill kom hr finansministern att yttra den mening, att banken ju kunde upptaga ett utländskt lån. Detta väckte ögonblickligen en storm. Alla talare syntes vara ense derom, att en sådan åtgärd skulle innebära en allmän insolvensförklaring. Man vet, att saken hjälptes dermed, att riksgäldskontoret upptog lån (på mera dåliga vilkor) för sagda 6 miljoner och derutöfver för framtida statsjernvägsarbete.

Äfven det lån för Finlands bank, hvarom nu lär vara fråga, skall enligt ordalagen ske »för statsverkets räkning och öfverlemnas till bankens förfogande.» Denna form bättrar visst saken något. Men om icke statsverket skulle sett *sin* kredit bättre till godo genom att förskjuta disponibla valutor, är en annan fråga. Skulle äfven militiefonden skjutit sitt dertill, skulle väl småningom tie miljoner fåtts tillsammans. Fruktade banken förlust på försäljning af obligationer, hade säkert ingen svårighet mött att mot dessa säkerheter få kredit öppnad hos ombuden i utlandet. En sådan kredit på behaglig tid är en tyst affär. Ett lån under ständernas garanti torde väl blifva ett obligationslån med vanlig börsnotoritet.

Att banken skulle behöfva de 10 miljonerna precis i guld, är möjligt men knappt nog troligt. Beklagligen synes dock trävaruexporten hotas af långvarig menlig konjunktur, och banken hafva att motse knapp vexeltillgång, under det att dess vaxelmonopol pålägger densamma att sköta liqviden för importen. Men under sådane förhållanden skall väl äfven importen stärfas, ty i evighet kan det icke räcka att konsumera utan att producera. Man måste väl tro, att den jemförelsevis stora importen under första halfåret delvis är en eftersläng från senaste år, tagen nemligen ur tullnederlagen. Men fortsättningen efter sjöfartens öppnande ser betänklig ut. Häremot kan väl ställas, att redan i maj sågade varor utskeppats till belopp motsvarande t. ex. halfva exporten för 1875. Att försäljningen skett med förlust, torde vara gifvet. Men utan verkan kan den icke blifva på valutatillgången. Skulle sommarn hålla hvad början lofvat, skulle en rikligare skörd blifva så god som guld.

J. V. S.